

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/263/2019
Identifikačné číslo spisu: 3514201804
Dátum vydania rozhodnutia: 23.09.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Oľga Trnková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:3514201804.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Prima banky a. s., so sídlom v Žiline, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, zastúpenej Advokátskou kanceláriou SEDLAČKO & PARTNERS, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Štefánikova 8, IČO: 36 853 186, proti žalovaným 1/ K. K. U., bývajúcemu v K., T. Q. XXX, 2/ X.. C. U., bývajúcemu v K., T. Q. XXX, zastúpených JUDr. Annou Kašparovou, advokátkou v Novom Meste nad Váhom, Malinovského 43, o 50 000 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Nové Mesto nad Váhom pod sp. zn. 10C/335/2014, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 26. februára 2019 sp. zn. 6Co/173/2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 26. februára 2019 sp. zn. 6Co/173/2018 a rozsudok Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom z 15. februára 2018 č. k. 10C/335/2014 - 306 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súdu Nové Mesto nad Váhom na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Mesto nad Váhom rozsudkom z 15. februára 2018 č. k. 10C/335/2014 - 306 žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala zaplatenia voči žalovaným 50 000 €, zamietol a žalovaným priznal náhradu trov konania vo výške 100 %. Dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná. Žalobkyňa sa voči žalovaným domáhala zaplatenia pohľadávky titulom zmluvy o úvere, ktorá bola uzavretá medzi žalobkyňou ako veriteľom a obchodnou spoločnosťou K., v rámci ktorej žalovaní ako fyzické osoby (nie akcionári) urobili písomné vyhlásenie, ktorým sa zaručili celým svojím majetkom, že finančne uspokojia veriteľa, ak mu vzniknú neuhradené splatné pohľadávky dlžníka. Medzi stranami sporu nebolo sporné, že ku dňu 31. júna 2016 je splatná pohľadávka žalobkyne vo výške 341 353,87 €, pričom žalobkyňa si z tejto sumy uplatňuje časť istiny vo výške 50 000 €. Poukázal na to, že vo veci vedenej na Okresnom súde Nové Mesto nad Váhom pod sp. zn. 10C/118/ 2015 manželka žalovaného 2/ sa domáhala, aby súd určil, že vyhlásenie ručiteľa žalovaného 2/ č. 4250038608 z 18. júna 2013 za dlhy obchodnej spoločnosti K. je neplatné. Žalobu odôvodnila tým, že so žalovaným 2/ sú manželia, žalovaný 2/ pracoval v tejto obchodnej spoločnosti a vykonával funkciu člena štatutárneho orgánu - predsedu predstavenstva. Na túto obchodnú spoločnosť bol vyhlásený konkurz a žalovaný 2/ ako ručiteľ podpísal vyhlásenie, ktorým sa žalobkyňi zaručil, že uhradí akúkoľvek pohľadávku voči obchodnej spoločnosti. Na základe úverovej

zmluvy a jej dodatkov poskytla žalobkyňa obchodnej spoločnosti kontokorentný úver vo výške 550 000 € za účelom financovania prevádzkových nákladov v rámci jej podnikateľskej činnosti. Splatnosť úveru bola dohodnutá na 17. apríla 2014. Nakoľko spoločnosť K. je v konkurze stal sa splatným celý dlh z úverovej zmluvy, ktorý žalobkyňa vyčísliła na 545 416,76 € a následne pristúpila k vymáhaniu dlhu titulom ručenia aj voči žalovanému 2/, ktorý nemal súhlas manželky k prevzatíu ručiteľského záväzku. Žaloba bola v celom rozsahu zamietnutá z procesných dôvodov, a to nepreukázania naliehavého právneho záujmu. Preto sa prejudiciálne zaoberal touto otázkou v konaní o plnenie a dospel k záveru, že manželka žalovaného 2/ sa v danom prípade domáhala určenia neplatnosti právneho úkonu - ručiteľského vyhlásenia žalovaného 2/. Z hľadiska právneho posúdenia bolo rozhodujúce, či právny úkon uskutočnený žalovaným 2/ sa týkal spoločných vecí patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva manželov a či išlo o vybavovanie bežnej veci. Z uvedených dôvodov dospel k záveru, že tento úkon je postihnutý relatívnou neplatnosťou, ktorej sa manželka žalovaného 2/ riadne dovolala, a preto bolo potrebné na tento úkon prihladať, aby sa odstránil stav právnej neistoty. Pre úplnosť uviedol, že povinnosťou súdu je z úradnej povinnosti zisťovať, či ručiteľské vyhlásenie žalovaným 2/ nie je absolútne neplatným právnym úkonom podľa § 39 OZ a rozobral, kedy je právny úkon v rozpore s dobrými mravmi. Nemal pochybnosť o tom, že účelom právneho úkonu realizovaného žalobkyňou z 18. júna 2013 bolo vytvorenie možnosti exekučného uspokojenia pohľadávky veriteľa z majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Obdobne prejudiciálne posúdil aj ručiteľské vyhlásenie žalovaného 1/, ktoré bolo napadnuté jeho manželkou v konaní vedenom pod sp. zn. 12C/118/2015. Podľa názoru súdu sa ručiteľským vyhlásením neprimerane zasiahlo do práv a oprávnených záujmov manželky žalovaného 1/, nakoľko medzi stranami nebolo sporným ani to, že žalovaní nedisponujú takým majetkom, aby v prípade jeho predaja za účelom uspokojenia pohľadávky žalobkyne mohla byť uspokojená celá pohľadávka žalobkyne a zároveň neboli ohrozené základné životné potreby žalovaných a ich rodín. Nestotožnil sa s názorom žalovaných, že vyhlásenie bolo urobené v tiesni. Vzhľadom na to, že súd prejudiciálne skonštatoval, že ručiteľské vyhlásenia žalovaných sú neplatné, zamietol žalobu žalobkyne v celom rozsahu z dôvodu nedostatku pasívnej legitímácie žalovaných. Odvolací súd uložil súdu prvej inštancie, aby svoje rozhodnutie dôkladne odôvodnil v zmysle § 220 CSP a vysporiadal sa s možným porušením zásady dodržania právnej istoty v otázke očakávania výsledku súdneho rozhodnutia. Žalobkyňa poukázala na ustálenú súdnu prax, najmä na judikát najvyššieho súdu vedený pod R 61/1973, kde súd konštatoval, že k ručiteľskému záväzku jedného z manželov nie je potrebný súhlas druhého manžela. Ďalej na judikát R 1/1998 a rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/123/2008, kde súd konštatoval, že samotná možnosť exekučného postihu celého majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov na vymoženie pohľadávky len jedného z manželov nezakladá rozpor právneho úkonu s dobrými mravmi, pretože ide o zákonom výslovne predpokladanú možnosť konštituovanú v § 147 ods. 1 OZ. Uviedol, že žalovaní poukázali na nález ÚS SR sp. zn. ÚS 26/2010 z 8. decembra 2010 a na závery z neho vyplývajúce a s odkazom na tento nález predložili viaceré rozhodnutia odvolacích súdov, z ktorých súd vybral uvedené právne vety. Z predložených rozhodnutí je podľa súdu zrejmé, že judikatúra z roku 1973 je čiastočne prekonaná a odklon od tejto ustálenej judikatúry je možné použiť aj v tomto konkrétnom prípade. Konštatoval, že jeho rozhodnutie nie je ani prekvapivé, keď v konaní bolo predložených minimálne päť obdobných rozhodnutí s obdobným právnym záverom, ktoré sú aj časovo „mladšie“ ako predchádzajúca súdna prax. Pre úplnosť uviedol, že odvolací súd vo svojom zrušujúcom uznesení nevyslovil žiadny právny názor ako má súd prvej inštancie vec hmotnoprávne posúdiť, pričom vec bola zrušená z procesnoprávných dôvodov, teda súd prvej inštancie mal za to, že sa riadil pri novom rozhodnutí názorom odvolacieho súdu, riadne sa vysporiadal s prejudiciálnymi otázkami a odklon od judikatúry náležite odôvodnil. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Trenčíne na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 26. februára 2019 sp. zn. 6Co/173/2018 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovaným priznal voči žalobkyňi náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Odvolací súd preskúmal všetky námietky žalobkyne a stotožnil sa so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie. Uviedol, že súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na rozhodnutie, dospel k skutkovým záverom, ktoré majú oporu vo vykonanom dokazovaní a na vec aplikoval správne právne predpisy, ktoré aj správne vyložil. Odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie podrobne a zrozumiteľne objasňuje skutkový a právny

základ rozhodnutia, preto nie je nepreskúmateľné a plne rešpektuje právo strán na spravodlivé súdne konanie. V tomto smere je preto odvolacia námietka nedôvodná. Ani v odvolacom konaní neboli žalobkyňou tvrdené a preukázané také skutočnosti, ktoré by mali mať za následok odlišné rozhodnutie v danej veci. Z tohto dôvodu si osvojil dôvody napadnutého rozsudku. Súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí na základe argumentácie žalovaných riešil predbežnú otázku, a to, či sa manželky žalovaných účinne dovolali relatívnej neplatnosti právnych úkonov ich manželov, pričom vychádzal z aktuálnej judikatúry súdov SR, ktorú citoval a podrobne vyhodnotil uvedený nález ÚS SR. Odvolací súd poukázal na to, že odvolateľom citované rozhodnutie najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/123/2008 bolo zrušené ústavným súdom, v ktorom sa ústavný súd od žalobcom citovanej judikatúry odklonil a špecifikoval dôvody ústavného súdu. Následné rozhodnutia krajských súdov reflektovali na uvedený nález ústavného súdu. V tejto súvislosti zdôraznil, že judikatúrou nanovo, prípadne inak formulovaný právny názor sa aplikuje aj do minulosti. Pokiaľ dôjde k zmene judikatúry bez zmeny právnej normy, nejde o zmenu právneho pravidla, ide o tú istú normu, iba je nanovo vyjadrený jej obsah. Súd prvej inštancie v zmysle uvedeného rozboru rešpektuje závery odvolacieho súdu vyslovené v zrušujúcom rozhodnutí, keď neodôvodnil odklon od ustálenej judikatúry. Odvolací súd mal za to, že v danej veci sp. zn. I. ÚS 26/2010 išlo o skutkový stav obdobný súdnej veci s tým rozdielom, že tu ide o ručiteľský záväzok, ktorý by ale v konečnom dôsledku vyvolal rovnaké právne následky, preto odvolací súd zhodne s názorom súdu prvej inštancie nevidel dôvod odkloniť sa od právneho názoru vysloveného ústavným súdom v citovanom rozhodnutí, v ktorom ústavný súd navyše zdôvodnil aj odklon od staršej judikatúry vo vzťahu k § 145 ods. 1 OZ. Na základe toho je právne posúdenie veci súdom prvej inštancie správne a odvolacie námietky žalobkyne sú nedôvodné. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku krajského súdu podala dovolanie žalobkyňa, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Uviedla, že odvolací súd sa odchyľil od publikovaných záverov Najvyššieho súdu SR v rozhodnutiach R 61/1973, R 1/1998 pri posúdení predbežnej otázky, či na platné prevzatie ručiteľského záväzku jedným z manželov je potrebný súhlas druhého manžela v zmysle § 145 ods. 1 OZ. Judikatúra dovolacieho súdu v obdobných prípadoch stabilne konštatuje, že k platnému prevzatíu ručiteľského záväzku, zmluvy o výpožičke alebo dohody o prístupí k záväzku nie je potrebný súhlas druhého manžela. Prevzatím ručenia vzniká záväzok výlučne jednému z manželov, keďže nejde o dispozíciu so spoločnou vecou resp. výkon správy spoločných vecí obidvoch manželov. Medzičasom nedošlo k relevantnej zmene právnej úpravy. Nález ÚS SR nepredstavuje odklon od judikatúry dovolacieho súdu pri posúdení spornej právnej otázky, keď následne citoval právnu vetu tohto nálezu a z jeho odôvodnenia a konštatoval, že právna veta nálezu ani pri extenzívnom výklade neneguje právne závery prezentované v uvedených judikátoch. Namiesto toho apeluje na povinnosť súdu zohľadniť individuálne okolnosti prípadu a prihliadať na ne aj cez prizmu dobrých mravov. Ústavný súd teda vytkol dovolaciemu súdu len to, že v individuálnom prípade opomenul preskúmateľne posúdiť, či sa sporné právne úkony nepriečia dobrým mravom. Nie je akceptovateľný uvedený zjednodušený právny záver odvolacieho súdu. Poukázala na závery vyplývajúce z nálezu ústavného súdu a na odôvodnenie odvolacieho súdu, keď z uvedeného je zrejmé, že odvolací súd účelovo použil vo svojom odôvodnení iba „výňatky“ z nálezu ústavného súdu, bez zohľadnenia celého kontextu rozhodnutia. Pokiaľ ide o odklon od ustálenej rozhodovacej praxe v odvolaní poukazovala na ustálenú rozhodovaciu prax všeobecných súdov, založenú práve na publikovaných rozhodnutiach R 61/1973 a R 1/1998 i pred vydaním nálezu ústavného súdu v rozhodnutiach dovolacích súdov (sp. zn. 4Cdo/123/2008, 3Cdo/330/2006, 2Cdo/99/2009) a po vydaní nálezu (sp. zn. 4Cdo/234/2010 a odvolacích súdov). Napriek tomu odvolací súd zdôvodňoval odklon od početne citovanej judikatúry iba poukazom na jediný nález ústavného súdu, ktorého závery navyše dezinterpretoval. Následne poukázala na to, že k povinnosti zohľadňovania vlastnej judikatúry všeobecnými súdmi a k odlišnej rozhodovacej činnosti súdov o tej istej otázke sa viackrát vyjadril aj ústavný súd, a to aj v uvedených nálezoch. Vychádzajúc z citovaných náleзов sa žalobkyňa domnievala, že odvolací súd pri posudzovaní platnosti prevzatia ručiteľských záväzkov žalovanými svojvoľne nezohľadnil doterajšiu neprekonanú judikatúru najvyššieho súdu a argumentačne sa s ňou nevysporiadal. Takýmto postupom neposkytol stranám dôkladné odôvodnenie podľa § 393 ods. 3 CSP v spojení s čl. 2 ods. 3 CSP. Racionálna a vecná argumentácia odvolacieho súdu v rovine konštruktívnej odbornej polemiky s ustálenými závermi dovolacieho súdu v odôvodnení absentuje.

Vyjadril sa aj k nereálnej možnosti banky objektívne preveriť osobný stav ručiteľa z rozvedených dôvodov. Uzavrel, že ak má právo slúžiť potrebám praktického života, nemožno ani pri eventúálnom zvažovaní odklonu od pôvodných a stále aktuálnych záverov dovolacieho súdu v uvedených judikátoch nechať bez povšimnutia, že postup manželov môže byť v niektorých prípadoch špekulatívny, koordinovaný a účelový. Nemá možnosť preverenia, či konkrétny ručiteľ uzavrel manželstvo. Ak by sa pripustilo, že na ručenie je vždy potrebný súhlas druhého manžela, viedlo by to k absurdnému záveru, že každé ručenie fyzickej osoby bude vopred právne neisté. To je v podmienkach materiálneho právneho štátu absurdný následok, ktorý nemožno akceptovať.

4. Žalovaní v písomnom vyjadrení k dovolaniu navrhli dovolanie z rozvedených dôvodov odmietnuť alternatívne zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) a dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a zároveň dôvodné.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, len ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne podanie dovolania nepripúšťa, nemožno rozhodnutie odvolacieho súdu úspešne napadnúť dovolaním; rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania konkrétne z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP tvrdiac, že v napadnutom rozhodnutí pri riešení predbežnej otázky, či na platné prevzatie ručiteľského záväzku jedným z manželov je potrebný súhlas druhého manžela v zmysle § 145 ods. 1 OZ sa odvolací súd odklonil od ustálenej judikatúry (R 61/1973, R 1/1998).

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Aby na základe dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2Cdo/203/2016 a 6Cdo/113/2017).

10. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktoré zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej dovolací súd už určitú právnu otázku vyriešil, rozhodovanie jeho senátov sa ustálilo na zvolenom riešení tejto otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Odklon od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu ako dôvod prípustnosti dovolania sa „viaže na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, a to v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd v rozhodnutiach, ktoré boli zverejnené ako súdne rozhodnutia zásadného významu v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky“. Števec, Ficová, Baricová, Mesiarkinová, Bajánková, Tomašovič a kol.: Civilný sporový poriadok. Komentár, Nakladateľství C.H. BECK. Bratislava 2016, str. 1382.

11. So zreteľom na dovolaciu argumentáciu žalobkyne je potrebné uviesť, že v zmysle judikátu R 71/2018 do ustálenej súdnej praxe v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch I., II. a IV., vydaných SEFT Praha v roku 1974, 1980 a 1986.

12. K spôsobu, ktorým žalovaná 2/ v danom prípade odôvodňuje prípustnosť dovolania, najvyšší súd uvádza, že rozhodnutiu všeobecného súdu v civilnom sporovom konaní spravidla predchádza riešenie celého radu procesnoprávných a hmotnoprávných otázok s rôznym významom pre rozhodnutie. Na podklade ich postupného riešenia civilný súd niektorým otázkam priznáva relevanciu, iné posudzuje ako bezvýznamné pre svoje rozhodnutie. Právna otázka relevantná podľa § 421 ods. 1 CSP musí byť preto v dovolaní vymedzená jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom, ktorý dovolaciemu súdu umožňuje prijať záver o tom, konkrétne o ktorú otázku dovolateľovi ide a či vo vzťahu k nej je daná prípustnosť (a v prípade prípustnosti aj dôvodnosť) dovolania. Je pritom potrebné si uvedomiť, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, nie „ďalšie odvolanie“ (2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/67/2017). Dovolací súd nesmie byť vnímaný ako ďalší „odvolací súd“, resp. súd, ktorý by mohol a mal posúdiť všetko, čím sa zaoberali súdy oboch inštancií; nemôže preto posudzovať všetky otázky, ktoré pred ním riešili tieto súdy (inak by sa stieral rozdiel medzi prvoinštančným, odvolacím a dovolacím konaním). Treba tiež zdôrazniť, že dovolací dôvod spočívajúci v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 421 ods. 1 CSP) nie je možné interpretovať a uplatňovať rovnako, ako odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h/ CSP (8Cdo/140/2018, 8Cdo/157/2018). Dovolací súd už opakovane vo svojich rozhodnutiach uviedol, že v súvislosti s posudzovaním prípustnosti dovolania nie je oprávnený a ani povinný zakladať svoje úvahy na domnienkach alebo predpokladoch o tom, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli pri svojej argumentácii, že ide o právnu otázku, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. b/ CSP (3Cdo/28/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/50/2017, 8Cdo/78/2017).

13. Preskúmaním obsahu dovolania dovolací súd konštatuje, že dovolateľ si túto povinnosť splnil; v dovolaní právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, vymedzil dostatočne určito. Súdiac podľa obsahu dovolania (čl. 11, § 124 ods. 1 CSP) v nadväznosti na dovolaciu argumentáciu nastolenú v dovolaní, a tým tvoriacu materiálny predmet samotného dovolacieho konania a vychádzajúc z poznania vlastnej rozhodovacej praxe (teda aj to, či daná právna otázka bola (nebola) dovolacím súdom riešená, dovolací súd prípustnosť dovolania vyvodil z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Podľa žalobkyne sa odvolací súd svojím rozhodnutím odklonil od ustálenej súdnej praxe, za ktorú pokladala rozhodnutia pod č. R 61/1973, podľa ktorého „K ručiteľskému záväzku jedného z manželov nie je potrebný súhlas druhého manžela. Prevzatím ručiteľského záväzku jedným z manželov nevzniká spoločný ručiteľský záväzok obidvoch manželov“. Tiež od rozhodnutia pod č. R1/1998, podľa ktorého odôvodnenia „Ale i keby bola podaná žaloba včas, k ručiteľskému zväzku žalovaného v druhom rade nebol potrebný súhlas žalobkyne, lebo právnym úkonom, ktorým jeden z manželov preberá ručiteľský záväzok, nevzniká spoločný ručiteľský záväzok oboch manželov, ale samotný záväzok manžela, ktorý záväzok prevzal (viď rozhodnutie najvyššieho súdu uverejnené pod č. 61/1973Zb. rozhodnutí). Druhý manžel bude prípadne povinný trpieť pri súdnom výkone rozhodnutia uspokojenie zo spoločného majetku“.

14. V danej veci sa žalobkyňa domáhala voči žalovaným zaplata 50 000 € s príslušenstvom z dôvodu, že medzi ňou ako veriteľom a obchodnou spoločnosťou K. bola uzavretá úverová zmluva, na základe ktorej bol tejto spoločnosti poskytnutý úver v určenej výške. K úverovej zmluve bol uzavretý dodatok č. 20, podľa ktorého sa žalovaní v celom rozsahu zaručili ako fyzické osoby na zaplata úverovej

pohľadávky a uznesením Okresného súdu Trenčín sa voči dlžníkom začalo konkurzné konanie a pohľadávka žalobkyne sa stala splatnou. Súd sa preto prejudiciálne zaoberal otázkou platnosti ručiteľského vyhlásenia žalovaných, na ktoré nebol daný súhlas ich manželiek. Dospel k záveru, že ručiteľské vyhlásenia sú neplatné, preto žalobu zamietol pre nedostatok pasívnej legitímácie žalovaných. S týmto záverom sa stotožnil aj odvolací súd. Súd prvej inštancie poukázal na to, že žalobkyňa s takýmto záverom nesúhlasila a argumentovala práve závermi vyplývajúcimi z ustálenej rozhodovacej praxe, a to najmä judikátom najvyššieho súdu vedeného pod č. R 61/1973 a tiež judikátom pod č. R 1/1998. Ale vzhľadom na závery nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 26/2019 z 8. decembra 2010, na ktorý naopak poukázali žalovaní a s odkazom naň aj na viaceré citované rozhodnutia krajských súdov dospel k záveru, že judikatúra z roku 1973 je čiastočne prekonaná a je možný odklon od nej. Odvolací súd, na rozdiel od názoru žalobkyne, mal za to, že v danej veci a vo veci nálezu ústavného súdu pod sp. zn. I. ÚS 26/2010 išlo o skutkový stav obdobný stavu súdenej veci s tým rozdielom, že v danej veci ide o ručiteľský záväzok, a preto nevidel dôvod sa od názoru ústavného súdu odkloniť. Na základe toho považoval predbežnú právnu otázku relatívnej neplatnosti ručiteľských vyhlásení žalovaných za správne vyriešenú.

15. V súvislosti s riešením predbežnej otázky, potrebnej pre posúdenie dôvodnosti žaloby na plnenie, dovolací súd okrem už citovaných rozhodnutí uverejnených v Zbierke rozhodnutí, od ktorých sa podľa dovolateľa odvolací súd (zhodne so súdom prvej inštancie) odklonil, poukazuje na závery vyslovené v uznesení najvyššieho súdu z 27. mája 2020 sp. zn. 1Cdo/27/2017, z odôvodnenia ktorého vyplýva:

„11. Podľa § 39 Občianskeho zákonníka neplatný je právny úkon, ktorý svojim obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa priechi dobrým mravom.

12. Podľa § 145 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka bežné veci týkajúce sa spoločných vecí môže vybavovať každý z manželov. V ostatných veciach je potrebný súhlas oboch manželov; inak je právny úkon neplatný. Z právnych úkonov týkajúcich sa spoločných vecí sú oprávnení a povinní obaja manželia spoločne a nerozdielne.

13. Citované ustanovenie Občianskeho zákonníka upravuje právny vzťah bezpodielových spoluvlastníkov k tretím osobám, pokiaľ ide o spoločné veci. Podľa tohto ustanovenia môže bežné veci týkajúce sa spoločnej veci vybavovať každý z manželov. V ostatných veciach je potrebný súhlas oboch manželov, inak je právny úkon v zmysle ustanovenia § 40a neplatný, avšak za predpokladu, že druhý z manželov sa tejto neplatnosti dovoľá. Z právnych úkonov týkajúcich sa spoločných vecí sú voči tretím osobám oprávnení a povinní obaja manželia solidárne. Pojem "bežná vec" nie je v Občianskom zákonníku definovaný a zákon neuvádza ani hľadiská rozhodujúce pre jeho odlišenie od pojmu "ostatná vec". Preto pri ich posudzovaní treba vychádzať z okolností konkrétneho prípadu, s prihliadnutím na povahu a hodnotu veci, na účel, na ktorý obvykle slúži, na zamýšľanú dispozíciu ňou a pod.

14. Súdna prax je dlhodobo ustálená v názore, podľa ktorého vybavovanie spoločných vecí manželov zahŕňa tak správu, ako aj dispozíciu s majetkom, napr. dispozíciu s úsporami (R 46/1966, R 104/1967). Tento záver bol potvrdený vysvetľujúcim rozborom Najvyššieho súdu ČSR (R 42/1972) a zosumarizovaný Najvyšším súdom SSR (R 61/1973), ktorý jasne zadefinoval, že vybavovanie vecí týkajúcich sa spoločných vecí zahŕňa tak dispozíciu spoločnými vecami, ako aj ich správu. Táto argumentácia viedla súdy k tomu, že ručiteľský záväzok len jedného z manželov nepovažovali za vybavovanie vecí týkajúcich sa spoločných vecí, a teda, že k ručiteľskému záväzku jedného z manželov nie je potrebný súhlas druhého manžela. Prevzatím ručiteľského záväzku jedným z manželov nevzniká spoločný ručiteľský záväzok obidvoch manželov. Vychádzalo sa zo záveru, že prevzatie ručiteľského záväzku jedným z manželov nie je právnym úkonom, ktorý by bolo možno charakterizovať ako dispozíciu so spoločnou vecou alebo vykonávanie správy spoločných vecí oboch manželov, ale ide o úkon spadajúci do výlučnej dispozícienej sféry každého z manželov osobitne. Týmto úkonom sa totiž nezakladajú druhému manželovi žiadne práva ani povinnosti.

14.1. Na tento judikát nadviazala súdna prax následne tak, že zmluvu o pôžičke uzavretú len jedným z manželov (3 Cz 57/73) alebo uznanie dlhu len jedným z manželov (3 Cz 27/86) nepovažovala za

vybavovanie vecí týkajúcich sa spoločných vecí, keďže nejde ani o dispozíciu, ani o správu spoločných vecí. Súhlas druhého z manželov tak nebol potrebný.

14.2. Najvyšší súd Slovenskej republiky aj v neskoršej rozhodovacej činnosti dospel k záveru, že medzi vybavovanie vecí týkajúcich sa spoločných vecí nepatrí ani vypožičanie auta len jedným z manželov (R 71/1994), ani prevzatie ručenia (R 1/1998), ani pristúpenie k záväzku tretej osoby a ani súhlas s vykonateľnosťou notárskej zápisnice (4Cdo/123/2008, 4Cdo/234/2010).

15. Právna teória je rovnako vzácné jednotná (už niekoľko desaťročí) v tom, že § 145 Obč. zákonníka sa vzťahuje len na právne úkony týkajúce sa spoločných vecí, t. j. vecí, ktoré už sú súčasťou bezpodielového spoluvlastníctva. Právna možnosť uzavierať zmluvy len jedným z manželov nebola existenciou bezpodielového spoluvlastníctva nijako obmedzená. Druhý z manželov je pritom - v zmysle § 147 Obč. zákonníka - povinný strpieť uspokojenie veriteľovej pohľadávky aj z bezpodielového spoluvlastníctva. Opačný výklad by neodôvodnene znížil princíp ochrany tretích osôb (veriteľov) a dlžníkov by priamo viedol k tomu, ako sa vyhnúť plneniu záväzkov.

16. Opačný názor na posudzovanú otázku zaujal Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí z 10. augusta 2011 sp. zn. 6Cdo/88/2011. V označenom rozhodnutí išlo o situáciu, keď bolo predmetom konania určenie neplatnosti dohody o pristúpení k peňažnému záväzku iného dlžníka a tiež určenie neplatnosti vyhlásenia žalovaného 2/ o súhlase s vykonateľnosťou notárskej zápisnice sp. zn. N 294/2004, Nz 62066/2004 z 2.8.2004 notárom S.. X. Q., N.. Týmto rozhodnutím sa najvyšší súd odklonil od právneho názoru zastávaného doterajšou judikatúrou. Vyslovil záver, že „dohoda o pristúpení k záväzku, uzavretá jedným z manželov, nie je právnym úkonom týkajúcim sa spoločných vecí, a preto aplikácia § 145 ods. 1 Obč. zákonníka neprichádza do úvahy v danej veci nebolo správne. Keďže použitie uvedeného ustanovenia v prejednávanej veci bolo závislé od toho, či žalovaný 2/ ako manžel žalobkyne vlastnil v čase uzavretia dohody o pristúpení k záväzku mimo masy BSM majetok relevantnej hodnoty, ktorý by mohol byť predmetom exekučného uspokojenia jeho veriteľa, predpokladom správneho právneho posúdenia veci bolo objasnenie tejto skutkovej okolnosti“. Tento záver vyslovil rešpektujúc právny názor Ústavného súdu Slovenskej republiky vyslovený nálezom z 8. decembra 2010 sp. zn. I. ÚS 26/2010, v ktorom okrem iného ústavný súd rozhodol o tom, že rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. septembra 2009 sp. zn. 4Cdo/123/2008 sa zrušuje a vec sa vracia najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, pričom v závere odôvodnenia rozhodnutia konštatoval, že len ak nebudú splnené podmienky pre záver o absolútnej neplatnosti právneho úkonu pre rozpor s dobrými mravmi, pristúpi odvolací súd k posúdeniu jeho platnosti z hľadiska ustanovenia § 145 ods. 1 Obč. zákonníka.

17. Najvyšší súd v označenom rozhodnutí v časti svojho odôvodnenia taktiež uviedol „Vzhľadom na právny názor ústavného súdu o nevyhnutnosti posúdiť označený právny úkon aj cez prizmu dobrých mravov, pretože sa javí, že môže ísť o právny úkon priečiaci sa dobrým mravom, a teda neplatný v zmysle § 39 Obč. zákonníka, bude potrebné, aby sa odvolací súd najprv zaoberal touto možnosťou. Neplatnosť právneho úkonu pre rozpor s dobrými mravmi je absolútnou neplatnosťou. Z povahy absolútnej neplatnosti právneho úkonu je zrejmé, že vylučuje zároveň jeho relatívnu neplatnosť. Keďže aj posúdenie platnosti právneho úkonu z hľadiska dobrých mravov v predmetnej veci závisí v zmysle záverov ústavného súdu od objasnenia skutkových okolností, a to či hlavný dlžník (spoločnosť X., v ktorej bol žalovaný 2/ jedným z dvoch spoločníkov a konateľom) a pristupujúci dlžník (žalovaný 2/) mali vo svojom výlučnom vlastníctve relevantný majetok postihnuteľný exekúciou a boli reálne schopní splniť záväzok (v sume 1 115 735,40 Sk s prísl.), resp. či cieľom konania žalovaných (ktorého prejavom bolo uzavretie dohody o pristúpení k záväzku) bolo vytvorenie možnosti exekučného uspokojenia pohľadávky z vecí patriacich do BSM, bude potrebné doplniť dokazovanie na ich riadne zistenie. V súvislosti s hlavným dlžníkom vyvoláva totiž pochybnosti prednes samotného žalovaného 2/na odvolacom pojednávaní, na ktorom uviedol, že v čase uzavretia dohody o pristúpení k záväzku mali vo firme X. na sklade zásoby v hodnote 22 mil. Sk a že bol presvedčený, že to bude na úhradu spornej pohľadávky stačiť. Len ak nebudú splnené podmienky pre záver o absolútnej neplatnosti právneho úkonu pre rozpor s dobrými mravmi, pristúpi odvolací súd k posúdeniu jeho platnosti z hľadiska ustanovenia § 145 ods. 1 Obč. zákonníka“.

18. Nález Ústavného súdu SR, sp. zn. I. ÚS 26/2010 sa zaoberal otázkou ako vnímať formuláciu „vybavovanie vecí týkajúcich sa spoločných vecí“ v súvislosti s bezpodielovým spoluvlastníctvom manželov. Problematiku prejednával ústavný súd po tom, čo najprv Okresný súd v rozsudku sp. zn. 13C/78/05 z 8. júna 2006 uzavrel, že pre nedostatok súhlasu sťažovateľky s napadnutými právnymi úkonmi sú tieto s poukazom na § 40a Obč. zákonníka relatívne neplatné, a preto žalobe sťažovateľky v celom rozsahu vyhovel. Potom na odvolanie spoločnosti W., spol. s r. o., Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 13. novembra 2007 sp. zn. 5Co/420/06 rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu sťažovateľky zamietol. Krajský súd rozsudok odôvodnil v podstate tým, že prístupím k záväzku nevznikol spoločný záväzok manželov, iba manžel sťažovateľky sa stal spoludlžníkom, a teda individuálnym účastníkom predmetných úkonov, ktoré podľa záveru krajského súdu nezaložili sťažovateľke žiadne práva ani povinnosti a primárne sa netýkajú spoločných vecí, tak ako to predpokladá § 145 ods. 1 Obč. zákonníka. Podľa krajského súdu sa veriteľ môže domáhať splnenia záväzku len od manžela sťažovateľky, a nie od nej samotnej. Proti zmeňujúcemu rozsudku krajského súdu sťažovateľka podala dovolanie, ktoré najvyšší súd rozsudkom napadnutým sťažnosťou zamietol, pričom sa v podstate stotožnil so závermi krajského súdu. Ústavný súd sa v uvedenom náleze odklonil od dovtedajších rozhodnutí súdov SR a dovtedy uznávanú zásadu, podľa ktorej nejde o spoločnú vec, ak jeden z manželov uzatvára úverovú zmluvu, či zmluvu o pôžičke, prípadne uzatvára zmluvu o ručení.

18.1. V rámci odôvodnenia Ústavný súd SR uviedol: „Ústavný súd považuje za samozrejmé a určujúce pri hľadaní práva, že v každej veci je potrebné vychádzať z individuálnych okolností každého jednotlivého prípadu, ktoré vychádzajú zo skutkových zistení všeobecných súdov. Je povinnosťou všeobecného súdu zohľadniť všetky relevantné individuálne okolnosti súdnej veci a prihliadnuť na ne aj cez prizmu dobrých mravov, keďže nesúlad s nimi vedie k jeho neplatnosti. Povinnosť všeobecného súdu posúdiť obsah zmluvy aj z hľadiska súladu s dobrými mravmi je zvýraznená v tých prípadoch, keď ju účastník konania výslovne namietá“.

18.2. Svoje rozhodnutie a názor opiera Ústavný súd SR tým, že právnym dôsledkom tohto úkonu nastáva právny stav, že v prípade nesplnenia tohto záväzku manželom sťažovateľky sa veriteľ môže domáhať v exekučnom konaní uspokojenia svojej pohľadávky aj z majetku patriaceho do BSM, teda predajom spoločných vecí - hnutelných či nehnuteľných tvoriacich masu BSM (§ 147 ods. 1 Obč. zákonníka).

18.3. Ústavný súd v uvedenom náleze uviedol, že najvyšší súd prílišným formalizmom a neprípustne zužujúcou interpretáciou právnej normy bez zohľadnenia všetkých okolností prípadu dospel k záverom, ktoré sú extrémne nespravodlivé, a teda zasahujúce do základných práv žalobkyne na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie. Výslovil názor, že ak dôsledkom právneho úkonu (dohody o prístupí k záväzku, uzavretej len jedným z manželov) je stav, keď sa veriteľ v zmysle § 147 ods. 1 Obč. zákonníka môže domáhať v exekučnom konaní uspokojenia svojej pohľadávky voči jednému z manželov aj z majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“), potom účinky tohto právneho úkonu sa môžu prejaviť vo sfére spoločných vecí tak, ako to má na mysli § 145 ods. 1 Obč. zákonníka. Pre aplikáciu tohto ustanovenia nie je nevyhnutné, aby išlo o priamy či bezprostredný vzťah právneho úkonu k spoločným veciam, ale je postačujúce, ak ide o vzťah sekundárny (nepriamy) či vzťah účinkov alebo možných dôsledkov tohto právneho úkonu vo sfére spoločných vecí. So záverom najvyššieho súdu, že dohoda o prístupí k záväzku sa netýka spoločných vecí, a preto je vyňatá z aplikácie § 145 ods. 1 Obč. zákonníka by sa dalo súhlasiť, ak by manžel, ktorý ju uzavrel, mimo masy BSM vlastnil majetok relevantnej hodnoty, ktorý by mohol byť predmetom exekučného konania jeho veriteľa.

18.4. Ústavný súd v uvedenom spore s ustanovením § 145 Obč. zákonníka sa vysporiadal tak, že konštatoval, že v danej veci sťažovateľky však nešlo o spor, či ide o bežnú alebo ostatnú vec, ale o to, či dohoda o prístupí k dlhu sa vôbec týka spoločných vecí.

19. V prejednávanvej veci z obsahu odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie a namietaného rozsudku odvolacieho súdu, ktoré je potrebné zohľadniť ako jeden organický celok, vyplýva, že sa so žalobkyňou uplatneným nárokom - určenie neplatnosti vyhlásenia ručiteľa E. K. zo 7. júna 2006 za dlžníka obchodnú spoločnosť O. vyporiadali tak, že konštatovali, že je zistený skutkový stav potrebné podriaďiť pod ustanovenie § 145 ods. 1 Obč. zákonníka, a teda prevzatie ručiteľského záväzku žalovaným 1/ nebolo

bežnou záležitosťou (vzhľadom na povahu a výšku záväzku) a účinky tohto právneho úkonu mali spôsobilosť sa prejavíť vo sfére spoločných vecí, pretože v čase uskutočnenia ručiteľského vyhlásenia, ani v súčasnosti nedisponuje majetkom v takej výške, aby postačoval na exekučné uspokojenie pohľadávky veriteľa. Podľa názoru krajského súdu v danej veci bolo potrebné vychádzať z nálezů Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 26/2010 z 8. decembra 2010.

20. Vec prejednávajúci senát najvyššieho súdu v danej veci zdieľa názor súladný s väčšinovým názorom súdnej praxe (R 71/2018) a právnej teórie. S názorom vyjadreným v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/88/2011 sa senát 1C nestotožňuje.

21. Ústavný súd už v minulosti judikoval, že základom interpretácie a aplikácie každej právnej normy v materiálnom právnom štáte je určenie účelu právnej úpravy, vymedzenie jej rozsahu a identifikácia jej obsahu (m. m. II. ÚS 171/05). Podľa konštantnej judikatúry Ústavného súdu treba pri interpretácii právnych noriem v prvom rade vychádzať z jazykového výkladu, ktorý sa musí následne konfrontovať so systematickými súvislosťami, účelom zákona a požiadavkou ústavne súladného výkladu. Až v prípade, ak si to vyžaduje niektorá z týchto okolností, sa treba od znenia zákona odkloniť (napr. III. ÚS 341/07).

22. Ustanovenie § 145 Obč. zákonníka sa vzťahuje na právne úkony týkajúce sa spoločných vecí, t. j. vecí, ktoré už sú súčasťou bezpodielového spoluvlastníctva. Právna možnosť uzavierať zmluvy len jedným z manželov nie je existenciou bezpodielového spoluvlastníctva nijako obmedzená. Ustálená prax dovolacieho súdu hovorí, že tieto úkony sa priamo netýkajú už nadobudnutého majetku v BSM. Uzavretím takýchto zmlúv len jedným z manželov teda nevzniká spoločný záväzok manželov, ale iba individuálny záväzok toho manžela, ktorý zmluvu sám uzatvoril. V širšom kontexte existencie spoločného majetku manželov sa však takáto pôžička, či úver dotýka spoločného majetku manželov, nakoľko podľa § 147 Obč. zákonníka platí, že pohľadávka veriteľa len jedného z manželov, ktorá vznikla za trvania manželstva, môže byť pri výkone rozhodnutia uspokojená i z majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Nepriaznivé dopady vyplývajúce z tohto ustanovenia pre toho manžela, voči ktorému veriteľ nemá pohľadávku, sú dôsledkom existencie bezpodielového spoluvlastníctva, s ktorým je spätá nutnosť vzájomného zdieľania majetkového osudu manželov do doby, pokiaľ ich bezpodielové spoluvlastníctvo trvá. Vzhľadom na konštrukciu, vznik a rozsah bezpodielového spoluvlastníctva manželov možno eliminovanie týchto nepriaznivých dopadov riešiť len zmenou rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva alebo jeho zánikom.

23. Vychádzajúc z obsahu ustanovenia § 145 Obč. zákonníka a z ustálenej judikatúry a rozhodovacej praxe všeobecných súdov; ktorej zásadnú zmenu v danej otázke neprinieslo ani rozhodnutie Ústavného súdu SR vo veci sp. zn. I. ÚS 26/2010, ktorým nižšie súdy v danej veci argumentovali; dovolací súd za udržateľný považuje iba taký výklad ustanovenia § 145 Obč. zákonníka, podľa ktorého zmluva o pristúpení k dlhu uzavretá len jedným z manželov sa bezprostredne nedotýka predmetu bezpodielového spoluvlastníctva manželov, nie je preto právnym úkonom týkajúcim sa spoločných vecí, a aplikácia citovaného ustanovenia je v tomto prípade vylúčená. V tomto smere odkazuje na konštantnú judikatúru, od ktorej nemal dôvod sa odkloniť, keďže pri nezmenenej právnej úprave je stále použiteľná; a zo záverov ktorej vyplýva, že za právne úkony týkajúce sa spoločných vecí treba považovať tie, pri ktorých dochádza k dispozícii s predmetom bezpodielového spoluvlastníctva alebo k výkonu jeho správy. Týmto predmetom podľa § 143 Obč. zákonníka môže byť len to, čo môže byť predmetom vlastníctva, teda iba veci v právnom zmysle, t. j. ovládateľné hmotné predmety a ovládateľné prírodné sily, ktoré slúžia potrebám ľudí. Za predmet vlastníctva; a teda ani bezpodielového spoluvlastníctva manželov; sa nepovažujú pohľadávky a záväzky, ktoré sa riadia všeobecným právnym režimom záväzkových vzťahov. Na tomto závere nič nemení to, že pri zániku bezpodielového spoluvlastníctva sa vykonáva aj vyporiadanie spoločných pohľadávok a záväzkov manželov podľa zásad platných pre vyporiadanie tohto spoluvlastníctva - ide o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva v širšom zmysle.

24. Na rozdiel od individuálnych okolností prípadu prejednávaneho Ústavným súdom v danom prípade

bola vytvorená možnosť eliminovať a vyhnúť sa nepriaznivému dopadu pre toho manžela, voči ktorému veriteľ nemá pohľadávku, zánikom a vyporiadaním, bezpodielového spoluvlastníctva manželov dohodou, súdnym rozhodnutím alebo fikciou vyporiadania podľa § 149 ods. 4 Obč. zákonníka. Účinky ručiteľského vyhlásenia jedného z manželov sa tak nemuseli prejavíť vo sfére spoločných vecí, resp. vo sfére majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, prevzatý záväzok by nevedol k likvidácii spoločného majetku a súčasne by sa docielila spravodlivá rovnováha pri kolízii práv, a to práva žalobkyne ako subjektu, ktorý neprevzal záväzok voči veriteľovi, ktorý by sa mohol v exekučnom konaní domáhať uspokojenia svojej pohľadávky aj z majetku patriaceho do BSM a práva veriteľa na uspokojenie pohľadávky zabezpečenej ručením. Len na základe tej skutočnosti, že žalovaný 1/ nemal výlučný majetok, ktorým by uspokojil pohľadávku svojho veriteľa, nemožno v súvislosti s predmetným právnym úkonom hodnotiť ako správanie v rozpore s dobrými mravmi. Výsledky vykonaného dokazovania nepreukazujú, že v súvislosti s konaním žalovaných bolo predpokladaným cieľom ich konania vytvoriť možnosť uspokojenia predmetnej pohľadávky z vecí patriacich do BSM. V priebehu konania výslovne žalovaný 1/ uviedol, že mal za to a veril tomu, že spoločnosti sa bude dariť, k ručiteľskému záväzku pristúpil preto lebo chcel, aby spoločnosť mohla v danom smere podnikat' a uskutočniť podnikateľský zámer. Za pozornosť stojí, že žalobkyňa a žalovaný 1/ svoje BSM zrušili v roku 2009 a keďže toto už netrvá, nie je možné v súlade s § 147 Obč. zákonníka pohľadávku veriteľa len jedného z manželov, ktorá vznikla za trvania manželstva, pri výkone rozhodnutia uspokojiť z majetku patriaceho do BSM. V súčasnej dobe totiž platí, že ak nedošlo k dohode o vyporiadaní BSM, po troch rokoch platí, pokiaľ ide o hnutelné veci, že sa manželia vyporiadali podľa stavu v akom každý z nich veci v BSM pre svoju potrebu, svojej rodiny a domácnosti výlučne ako vlastníci používa, v ostatných platí, že sú v podielovom spoluvlastníctve. Z okolností daného prípadu nemožno vyvodíť extrémne nespravodlivý následok právneho úkonu (ručiteľský záväzok), ku ktorému sa zaviazal žalovaný 1/, prípadne konanie, ktoré by odporovalo dobrým mravom. Pri hodnotení konania cez prizmu dobrých mravov je potrebné posudzovať správanie vo vzťahu k všetkým dotknutým subjektom.

25. Názor zaujatý v rozhodnutí Ústavného súdu SR vo veci sp. zn. I. ÚS 26/2010 v rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu až na jednu výnimku (rozhodnutie sp. zn. 6Cdo/88/2011 výraznejšie sa nepresadil (porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 23. apríla 2020 sp. zn. 5Cdo/148/2017). Súčasná platná právna úprava pripúšťa, že ktorýkoľvek z manželov je oprávnený v sfére mimo spoločných vecí prevziať na seba samostatné záväzky, t. j. zaväzovať sa v rámci občianskoprávných alebo obchodnoprávných vzťahov, a to bez toho, aby takéto právne úkony bolo možné považovať za relatívne neplatné a tiež pre prípad nedobrovoľného splnenia samostatného záväzku jedného z manželov možnosť uspokojenia i z majetku patriaceho do BSM, ku ktorému má druhý manžel ideálny podiel, a to v závislosti od skutočnosti, či výlučný majetok dlžníka bude postačujúci pre uspokojenie veriteľa. Ak právna úprava vo svojej podstate je neznesiteľná, nemožno sa od nej odkláňať len preto, že v istej oblasti vyvoláva nespravodlivosť. Úprava bezpodielového spoluvlastníctva manželov obsiahnutá v § 143 a nasl. Obč. zákonníka z hľadiska účelu zákona nesmeruje k ochrane spoločného majetku pred sekundárnymi dopadmi úkonov jedného z manželov. Inak by zákonodarcia nemohol v § 147 ods. 1 Obč. zákonníka zakotviť možnosť, aby sa pohľadávka veriteľa len jedného z manželov mohla pri výkone rozhodnutia uspokojiť z majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov; ak by snaha o ochranu spoločného majetku napr. aj z dôvodu extrémnej nespravodlivosti existovala § 147 ods. 1 by ju znegoval. Inak povedané ustanovenie § 147 Obč. zákonníka priamo pamätá aj na pohľadávky len proti jednému z manželov a pre tento prípad pripúšťa ich uspokojenie aj zo spoločného majetku.“

16. Dovolací súd sa aj v prejednávanej veci stotožňuje so závermi vyslovenými v citovanom rozhodnutí najvyššieho súdu, ktoré sú súladné aj s doterajšou judikatúrou uvedenom žalobkyňou, a to aj vo vzťahu k citovanému nálezu ústavného súdu, od ktorej sa súdy nižšej inštancie odklonili. Pokiaľ poukazovali na citované rozhodnutia krajských súdov treba uviesť, že v súlade s citovaným rozhodnutím (R) nemožno ich považovať za ustálenú súdnu prax.

17. Žalobkyňa prípustnosť dovolania, ako bolo uvedené, vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, ale súčasne namietala, že odvolací nielenže nezohľadnil doterajšiu judikatúru najvyššieho súdu, ale argumentačne sa s ňou ani nevysporiadal, keď len formálne citoval, že „zhodne so súdom prvej inštancie

nevidel dôvod odkloniť sa od právneho názoru vysloveného ústavným súdom v citovanom rozhodnutí, v ktorom ústavný súd navyiac zdôvodnil aj odklon od staršej judikatúry vo vzťahu k § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka.“

18. Treba prisvedčiť dovolateľovi, že odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, ktorý prejudiciálne konštatoval, že ručiteľské vyhlásenia žalovaných sú neplatné, keď len poukázal na nález ústavného súdu bez dôkladnej analýzy jeho dôvodov pri aplikácii na danú vec. Tiež na citované rozhodnutia odvolacích senátov bez toho, aby jasnými, zrozumiteľnými a presvedčivými argumentmi zdôvodnil, prečo je z nich zrejmé, že „judikatúra z roku 1973 je čiastočne prekonaná“ a bez toho, aby následne vecne vyargumentoval svoj odklon od doterajšej judikatúry pri prihliadnutí aj na konkrétne okolnosti danej veci a aké. Teda či je možné odklon od doterajšej judikatúry, ale napokon aj znenia zákona, zdôvodniť prípadnou extrémnou nespravodlivosťou vzhľadom na konkrétne skutkové okolnosti danej veci.

19. Z uvedeného vyplýva, že odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu ani nezodpovedá § 393 ods. 3 CSP a súdu prvej inštancie § 220 ods. 3 CSP v zmysle ktorých „ak sa súd odkloní od ustálenej rozhodovacej praxe, odôvodnenie rozhodnutia obsahuje aj dôkladné odôvodnenie tohto odklonu.“ Teda rozsudok odvolacieho súdu a rozsudok súdu prvej inštancie nie sú dôkladne odôvodnené a presvedčivé tak, ako to vyžadujú citované zákonné ustanovenia vo vzťahu k odklonu od doterajšej judikatúry.

20. Dovolací súd preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ale aj súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1, 2 CSP).

21. V novom rozhodnutí rozhodne súd, ktorému sa vec vracia, znova aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok